

Opsummering af indberetning

Nedenfor vises de oplysninger som er blevet indberettet.

Ansøgningstype

Ansøgningstype

Ny ansøgning

Kontaktoplysninger

Ansøger

Dit navn

Bodil Møller Kristensen

Funktion

Formand

Telefonnummer

+45 40351433

Menighedsråd

Navn

Karby-Tæbring-Rakkeby Sognes Menighedsråd

Provsti

Morsø Provsti

Stift

Aalborg Stift

Menighedsrådets officielle e-mail

8700@SOGN.DK

Sagsansvarlig i menighedsråd

Navn

Ellen Weisbjerg

Funktion

Kirkeværge

Telefonnummer

+45 20435840

Planlagt projekt

Om projektet

Projekttype

Forprojekt

Hvad ansøges der om

istandsættelse af altertavle, alterbord, alterskranke, 3 stk. Epitafium, præsterækker samt diverse inventar

Kort begrundelse

opfordring til at restaurere altertavlen i følge Natmus.

Vi vil vælge Steenberg`s tilbud, da den er billigst. Planen er at lave det hele samlet og derved spare transport- og nedtagingsudgifter.

Hvad er projektets emne	Kirkebygning
Kirkens alder	Kirken er ældre end 100 år
Inventars alder	Inventar er ældre end 100 år
Kirke	Karby kirke, på Mors

Økonomi

Forventet samlet pris inkl. moms	700000
Ønsket finansiering	Anlægsbevillinger
Bemærkning til ønsket finansiering	har fået bevilliget 750.000

Periode

Forventet starttidspunkt	01-08-2026
Forventet sluttidspunkt	31-10-2026

Bilag

Dokumenter	BESIGTIGELSESRAPPORT albertavle 2011 (3).docx Karby Kirke overslag inventardele opgjort separat (3).pdf Priv1508 Karby Kirke Tilbud.pdf referat 4-2-2026.pdf Karby_b-rap_inventar.pdf
Hvilke bilag har du indsendt	Projektbeskrivelse Andet
Andet	beslutningsreferat

Indsendt 16-02-2026 10:57 af Bodil Møller Kristensen. Kvitteringsnummer NM-HQF-NC-AP7.
[Privatliv og vilkår](#)

BESIGTIGELSESRAPPORT

Altertavle, herunder det tidligere altertavlemaleri: Nadveren: Altertavlen bør overfladerenses og den udpinte staffering regenereres. Nadver-maleriet bør overfladerenses og fastlægges. Desuden bør der foretages partiel behandling mod borebiller senest juni 2012. Endvidere bør der opsættes gardin for korets sydøstligste vindue jf. rapportens retningslinjer. ☒ Alterskranke: Det tidligere angreb af borebiller bør holdes under observation af kirkens personale og bør hvis det viser sig aktivt, behandles efter rapportens retningslinjer. Det vurderes, at alterskranken tåler nystaffering efter rapportens retningslinjer.

Alterbordspanel, o. 1600 Alterbordspanelet er udført af fyrretræ omkring år 1600. Der henvises i øvrigt til Danmarks Kirker, Tisted Amt 2. halvbind (1942), p. 838. Fra et fotografi af alterbordspanelet, som er taget efter altertavlens Nadvermaleri er udskiftet med maleriet af Kristus og en Skrifteklog fra 1920, fremgår det, at panelet på daværende tidspunkt stod uden bemaling og forgyldning på den skårne indskrift under panelets bordplade. Den nuværende malede dekoration er således udført efter 1920.

Bevaringstilstand Alterbordspanelet fremstår blegnet og lettere udpint forårsaget af sollysindfald fra sydøstligste vindue.

Retnings linjer for konservering og restaurering Konservator bør regenerere alterbordets udpinte farve efter overfladerensning, når denne er i kirken i forbindelse med regenerering af altertavlens udpinte staffering. Det vurderes, at arbejdet kan udføres i kirken uden nedtagningen af alterbordspanelet. Arbejdet må kun udføres af faguddannede konservatorer med erfaring for farvemæssig konservering af historisk kirkeinventar. Arbejdet afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde.

Endvidere bør der opsættes et gardin for korets sydøstligste vindue for at skåne alterbordspanelet jf. retningslinjerne oplistet indledningsvis. Altertavle, 1690. For genstandsbeskrivelse af altertavlen henvises til Danmarks Kirker, pp. 838-839: Altertavlen dateres til 1690 og er udført i bruskarok stil. Som kirkens altermaleri tjener nu et nyt maleri: Kristus og en Skrifteklog fra 1920 udført af Poul Christiansen. Tavlen oprindelige altermaleri: Nadveren, som er udført på træ, er ophængt på skibets nordvæg. Fra 1925 foreligger der en farveundersøgelse af altertavlen ved Peter Kr. Andersen. I 1989 er altertavlens træværk behandlet mod borebiller ved Rosing Holm, som desuden fastlagte maleriet af Nadveren med kasein og efterfølgende foretog en farvemæssig udbedring af maleriet.

Bevaringstilstand Altertavlen fremstår partielt blegnet og lettere udpint forårsaget af sollysindfald fra sydøstligste vindue. Endvidere blev der observeret boremel, som kan stamme fra et aktivt borebilleangreb, på postamentets højre knægt. Der blev ikke ved besigtigelsen konstateret løs og opskallet staffering på altertavlen.

Hvorimod blev der på altertavlens tidligere altermaleri: Nadveren, blev konstateret begyndende opskalninger.

Retningslinier for konservering og restaurering Konservator bør regenerere altertavlens udpinte farve efter overfladerensning. Hvis konservator i forbindelse med arbejdet konstaterer løs og opskallet staffing samt behov for snedkermæssig istandsættelse på og af altertavlen, bør konservator forud for arbejdets iværksættelse foranstalte stiftsøvrighedens godkendelse ad tjenstlig vej. Konservator bør partielt behandle det, af borebiller, angrebne område på altertavlens højre knægt. Til behandlingen skal der anvendes et godkendt bekæmpelsesmiddel mod borebiller. Der må ikke anvendes bekæmpelsesmidler, der indeholder bor, på genstande inde i kirkerummet. Arbejdet skal foretages senest juni 2012. Altertavlen tidligere altermaleri: Nadveren bør overfladerenses og fastlægges på konserveringsværksted. Arbejdet må kun udføres af faguddannede konservatorer med erfaring for såvel farve- som snedkermæssig konservering af historisk kirkeinventar. Arbejdet afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde. Gardinet som tilrådes opsat for at skåne alterbordspanelet, vil ligeledes virke beskyttende for altertavlen, hvorfor opsætning af gardin jf. ovenstående atter tilrådes.

Alterskranke, efter 1905 Kirkens alterskranke er bueformet, håndfanget hviler på snoede balustre. Af arkivalske fotografier fremgår det, at den eksisterende alterskranke er opstillet i kirken mellem 1905 og 1935.

Bevaringstilstand Alterskranken fremstår som helhed fint, **dog blev det bemærket, at der et enkelt sted mod menigheden, er et angreb af borebiller, som dog ikke længere synes aktivt. Træet i pågældende område er dog nedbrudt.** Det vurderes at alterskranken tåler nystaffering.

Retningslinier for konservering og restaurering: Det tidligere borebilleangreb bør holdes under observation af kirkens personale og skulle det vise sig aktivt, kan en lokal snedker, med erfaring i at arbejde i kirkerum, foretage en partiel behandling af skaden. Behandlingen skal foretages med et godkendt bekæmpelsesmiddel mod borebiller. Der må ikke anvendes bekæmpelsesmidler, der indeholder bor, inde kirkerummet. Alternativt kan konservator, når denne er i kirken i forbindelse med behandling af altertavlen, behandle området. Arbejdet afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde. Hvis det ved en kommende indvendig istandsættelse af kirkens skulle blive aktuelt at nymale alterskranken, bør det, af borebiller, ødelagte træ på skrankens håndfang forinden kompletteres. En eventuel nymaling af alterskranken kan foretages af en dygtig, lokal maler med erfaring for at arbejde i kirkerum.

Til
Menighedsrådet ved
Karby, Tæbring, Rakkebys sognes kirker

Hverringe, 12.12.2025

Overlagspris på konservators arbejde ved istandsættelse af inventar i Karby Kirke

Efter anmodning fra menighedsrådet v. tidl. formand Bodil Møller Kristensen, sendes hermed et overslag på istandsættelse af inventar i Karby Kirke. Værkstedet har tidligere udført et samlet overslag over inventardelene, men menighedsrådet har ønsket at få overslag på hver inventardel særskilt.

Der gøres opmærksom på, at priserne er temmelig meget højere ved separate priser, end hvis man samler inventardelene i eet projekt.

Dels kan man udnytte arbejdstiden langt bedre, når man arbejder på flere inventardele ad gangen. Dels vil der ved enkelte inventardele være en stor udgiftspost til nedtagning og transport; vi må jo indrømme at der er lang afstand mht. km og rejsetid fra vores værksted til Karby. Derfor er en separat nedtagelse og transport af enkelte inventardele ikke særlig rationel.

Som ønsket er der i det nedenstående er givet pris enkeltvis pr. genstand, hvilket får udgifter til nedtagelse og genopsætning til at fremstå uforholdsmæssigt dyrt – især hvis selve istandsættelsesarbejdet på inventardelen er begrænset, og transport/ophængning dermed bliver lige så dyr som istandsættelsen.

Ved arbejdet på inventardele, der forbliver i kirken, kommer udgifter til transport og ophold ligeledes til at fremstå uforholdsmæssigt dyrt – og det vil være langt mere rationelt at samle arbejdet i eet projekt.

Vi har derfor kviet os lidt ved at skrive separate priser - Men en separat opgørelse giver selvfølgelig mulighed for, at menighedsrådet kan få et indtryk af priser hvis man ønsker at opdele istandsættelsen fx hen over en årrække.

Vi har derfor opgjørt hhv. pris for istandsættelse hhv. pris for nedtagelse/genopsætning og transportudgifter separat under hver inventardel.

Hvis menighedsrådet overvejer at istandsætte alt inventar samlet, henstiller vi til, at menighedsrådet primært ser på den del af prisen, der omfatter istandsættelse af genstandene.

Udgifterne til nedtagelse og genopsætning vil nemlig være tæt på samme beløb, om man henter én altertavle, eller om man henter en altertavle plus 7 øvrige inventardele. Det vil sige, at langt de fleste af transportudgifterne kan slås sammen og bortfalde, hvis man vælger at istandsætte flere genstande samlet.

Overslaget er udarbejdet efter retningslinjerne i Nationalmuseets besigtigelsesrapport (14 november 2011, NM. J.nr: 1058/2011), samt efter egen besigtigelse i kirken d. 6 november 2025. Tilstede ved egen besigtigelse var menighedsrådsformand Bodil Møller Kristensen og tiltrædende formand (undskyld , vi fik ikke navnet) samt konservator Charlotte Graminius.

De inventardele der indgår i overslaget er:

- Altertavle
- Alterskranke
- Alterbord
- Ældre altertavlemaleri.
- Epitafium i kor
- Epitafium ved døbefont
- Krucifiks
- Fontehimmel
- Epitafium over Johanne Jørgensdatter
- To præsterækketavler.

Arbejdet afsluttes med rapport, der dokumenterer istandsættelsen i foto og skrift. Rapporten og billedmateriale sendes til bygherre samt Nationalmuseets Kirkekonsulenter/ Antikvarisk- Topografisk Arkiv.

Arbejdsbeskrivelser

Overslaget tager udgangspunkt i, at der ikke forekommer andet istandsættelsesarbejde i kirken parallelt med konserveringsarbejdet. (Derfor er er ikke indregnet timer og materialer til indpakning).

Arbejde på værksted :

Altertavle

Altertavlen måler ca 200 x 225 cm og er opbygget af predella, storstykke med snoede søjler, vinger med medalioner, og topstykke med udskårne figurer. Maleriet er nyere og udført på lærred. Maleriet måler ca 95 x 70 cm.

Tilstand:

- Bemaling på altertavlens rammeværk er udpint mod syd – dette er mest iøjnefaldende på sydsidens søjle.
- Afskalninger på putti-hoveder, figurer og medallioner.
- Svindrevner i predella og i vinger. I vingerne er revnerne opstået på ny i ældre reparationer.

- Skimmel på predella samt bag søjler.
- Enkelte englehoveder sidder løst, og der mangler et stykke af udskæringerne på maleriets ramme.
- Korrosionsskader på predella.
- Aktivt insektangreb ses bl.a. på sydlig vinge
- Stearinstænk nederst på tavlen
- Øverst på tavlen ses kraftig tilsodning – tydeligt på de udskårne figurer.
Derudover ses generelt et jævnt lag smuds på tavlens overfladen.
- Altermaleriets farvelag er stabilt, men overfladen fremstår delvist blændet/mat.
- På altermaleriet ses mindre spor af skimmel
- Alertaleriet præges af overfladesmuds (sod) og stearinstænk.

Behandlingsforslag:

Altertavlen foreslås istandsat på konserveringsværksted. Forud for nedtagning og transport sikres løst farvelag med japanpapir i tylløse.

Rammeværket

- For- og bagside renses for sod, smuds og stearin.
- Aktive insektangreb behandles med insekticid.
- Skimmelangreb behandles med fungicid
- Løst farvelag fastlægges
- Korrosionsskader slibes og behandles med korrosionshæmmende maling.
- Revner kittes eller udluses alt efter deres størrelse.
- Løse dele stabiliseres
- Brud i farvelag udkittes
- Farvelaget mættes, evt i flere omgange
- Udkitninger og mangler i farvelaget retoucheres

Timer i alt 233

Maleriet

- Overfladerenses renses for sod, smuds og stearin
- Evt. skimmel behandles med fungicid
- Farvelaget mættes, evt i flere omgange

Timer i alt 22

Dokumentation i tekst og foto: 20

Arbejde på værksted i alt : 275 timer eks moms kr 151.250,00

Nedtagelse og genopsætning (2 snedkere + 1 kons)

36 timer x 2 = 72 timer = kr 39.600,00

Km 1088 x 2 = 2176 km x 3,94 = kr 8573,44

Nedtagelse og genopsætning i alt kr eks moms 48.173,44

Altertavle samt maleri separat i alt eks moms 199.423,44

Altertavle samt maleri separat i alt incl moms 249.279,30

Ældre altertavlemaleri

Det tidligere altertavlemaleri hænger på skibets nordmur . Det er udført i olie på egetræ og er indsat i en nyere egetræsramme. Det måler ca 108 x 85 cm.

Tilstand:

- Fernis er meget gulnet
- Ældre retoucher fremstår misfarvede og med anden glans end det originale farvelag.
- Små op- og afskalninger i farvelaget.
- Smuds på overfladen
-

Behandlingsforslag:

Det tidligere altertavlemaleriet foreslås nedtaget og transporteret til konserveringsværksted for istandsættelse. Forudfor nedtagelse sikres løst farvelag med forsidesikring.

- Op- og afskalninger fastlægges
- Maleriet renses for smuds, fernis og misfarvede retoucher
- Afskalninger m.m. udkittes
- Farvelaget mættes og gives en afsluttende fernis.
- Skader retoucheres.
- Da maleriet hænger på en ydermur, kontrolleres det, om der er tilstrækkelig luft bag maleriet , ellers påsættes afstandsklodser. I behandlingen kan være et forbehold for at bagside evt skal renses for skimmel.

Timer i alt 108

- Dokumentation i tekst og foto: 8
- Arbejde på værksted i alt : 116 timer
- **Istandsættelse i alt kr eksl. moms kr 63.800,00**
-
- Nedtagelse og genopsætning (2 kons)
10 timer x 2 = 20 timer = kr 11.000,00
- Km 278 x 2 = 556 km x 3,94 = 2.190,64
- **Nedtagelse og genopsætning i alt kr = 13.190,64**
-
- **Ældre altertavlemaleri separat i alt kr eks moms kr 76.990,64**
- **Ældre altertavlemaleri separat i alt inkl. moms kr 96.238,30**

Epitafium i kor

Epitafiet er placeret på korets sydmur. Det er udført oliemaling på egetræ og måler ca 180 x 80 cm.

Tilstand:

- Op- og afskalninger i farvelaget i epitafiets nederste del.
- Skimmelvækst
- Insektangreb i venstre side
- Farvelaget fremstår en anelse mat.

Behandlingsforslag:

Epitafiet foreslås nedtaget og transporteret til konserveringsværksted for istandsættelse. Forud for nedtagelse sikres løst farvelag med japanpapir i tylløse.

- Op- og afskalninger fastlægges
- Skimmel behandles med fungicid.
- Insektangreb behandles med insekticid
- Overfladen renses for smuds
- Insekthuller udkittes
- Farvelaget mættes/ferniseres
- Udkitninger, afskalninger og slitage retoucheres
- Da epitafiet hænger på en ydermur, kontrolleres det, om der er tilstrækkelig luft bag maleriet, ellers påsættes afstandsklodser. I behandlingen kan være et forbehold for, at bagside evt skal renses for skimmel.

-

Timer i alt 24

- Dokumentation i tekst og foto :8
- Arbejde på værksted i alt :32
- **Istandsættelse i alt kr 17.600,00**
-
- Nedtagelse og genopsætning (2 kons)
10 timer x 2 = 20 timer = kr 11.000,00
- Km 278 x 2 = 556 km x 3,94 = 2.190,64
- **Nedtagelse og genopsætning i alt kr = 13.190,64**
-
- **Epitafium separat i alt eks. moms = kr. 30.790,64**
Epitafium separat i alt inkl. moms = kr. 38.488,30

Krucifiks

Krucifikset er udført i bemalet egetræ og måler ca 110 x 70 cm.

Tilstand:

- Enkelte op- og afskalninger i farvelaget
- Ældre misfarvede retoucher
- Overfladesmuds

Behandlingsforslag:

Krucifikset foreslås nedtaget og transporteret til konserveringsværksted for istandsættelse. Forudfor nedtagelse sikres løst farvelag med forsidesikring.

- Op- og afskalninger fastlægges. (Krucifiks er besigtiget fra gulv , så timeantal er givet med et forbehold at der kan forekomme skader der ikke kunne ses ved besigtigelsen. På krucifikser ses ofte skader på ryg og bagside af skuldre).
- Overfladen renses for smuds
- Mangler i farvelaget retoucheres.
- Da krucifikset hænger på en ydermur, kontrolleres det, om der er tilstrækkelig luft bag korstræet; ellers påsættes afstandsklodser. I behandlingen kan være et forbehold for, at bagside evt. skal renses for skimmel

Timer i alt 22

Dokumentation i tekst og foto :8

- Arbejde på værksted i alt : 30 timer
- **Istandsættelse i alt kr eks moms 16.500,00**
-
- Nedtagelse og genopsætning (2 kons)
10 timer x 2 = 20 timer = kr 11.000,00
- Km 278 x 2 = 556 km x 3,94 = 2.190,64
- **Nedtagelse og genopsætning i alt eks. moms kr = 13.190,64**
-
-
- **Krucifiks separat i alt eks moms = kr 29.690,64**
- **Krucifiks separat i alt incl. moms = kr 37.113,30**

Fontehimmel

Fontehimlen måler ca 100 x 90 cm og er udført i flere forskellige træsorter/materialer.

Tilstand:

- Op- og afskalninger i farvelaget (især på øverste del).
- Revner i samlinger
- Insektangreb
- Slitage i farvelag
- Pletter i farvelag (mulige skimmelspor?) på den nederste blå del.
- Smuds
- Manglende dele (fx. næse) på figurgruppe.

Behandlingsforslag:

Fontehimlen foreslås nedtaget og transporteret til konserveringsværksted for istandsættelse. Forud for nedtagelse sikres løst farvelag med forsidesikring.

- Op- og afskalninger fastlægges
- Skimmel behandles med fungicid
- Den blå bemaling mættes
- Insektangreb behandles med insekticid
- Overfladen renses for smuds
- Revner og insekthuller udluses/udkittes
- Udkitninger, udlusninger, afskalninger og slitage retoucheres

Timer i alt: 68

- Dokumentation i tekst og foto: 6
- Arbejde på værksted i alt 74 timer
- **Istandsættelse i alt kr eks moms = kr 40.700,00**
-
- Nedtagelse og genopsætning (2 kons)
10 timer x 2 = 20 timer = kr 11.000,00
- Km 278 x 2 = 556 km x 3,94 = 2.190,64
- **Nedtagelse og genopsætning i alt eks. moms kr = 13.190,64**
-
-
- **Krucifiks separat i alt kr eks moms = kr 53.890,64**
- **Krucifiks separat i alt incl moms = kr. 67.363,30**

Epitafium ved døbefont (1792)

Epitafiet er placeret på skibets sydmur . Det måler ca 110 x 60 cm og er udført i bemalet egetræ.

Tilstand:

- Epitafiet præges af overfladesmuds samt stænk af stearin
- Let slitage i farvelaget
- Rester af forgyldning fra ramme ses inde på sort felt.

Behandlingsforslag:

Epitafiet foreslås nedtaget og transporteret til konserveringsværksted for istandsættelse.

- Overfladen renses for smuds og stearin
- Slitage og skæmmende pletter retoucheres
- Da epitafiet hænger på en ydermur, kontrolleres det, om der er tilstrækkelig luft bag - ellers påsættes afstandsklodser. I behandlingen kan være et forbehold for, at bagside evt. skal renses for skimmel

Timer i alt 12

Dokumentation i tekst og foto: 6

Arbejde på værksted i alt :18

Istandsættelse i alt kr eks moms = kr 9.900,00

Nedtagelse og genopsætning (2 kons)

10 timer x 2 = 20 timer = kr 11.000,00

Km 278 x 2 = 556 km x 3,94 = 2.190,64

Nedtagelse og genopsætning i alt eks. moms kr = 13.190,64

-

Epitafium 1792 separat i alt eks moms= kr 23.090,64

Epitafium 1792 separat i alt incl moms = kr 28.863,30

-

-

-

Epitafium over Johanne Jørgensdatter

Epitafiet er placeret på skibets nordmur . Det måler ca 80 x 65 cm og er udført i bemalet egetræ.

Tilstand:

- Op- og afskalninger i sort og rødt farvelag, samt ved højre side.
- Overfladen er tilsmudset.
- Ældre, let afvigende retoucher

Behandlingsforslag:

Epitafiet foreslås nedtaget og transporteret til konserveringsværksted for istandsættelse.

- Op- og afskalninger fastlægges
- Overfladen renses for smuds
- Mangler i farvelaget retoucheres
- Da epitafiet hænger på en ydermur, kontrolleres det, om der er tilstrækkelig luft bag - ellers påsættes afstandsklodser. I behandlingen kan være et forbehold for, at bagside evt. skal renses for skimmel

Timer i alt: 12

Dokumentation i tekst og foto: 6

Arbejde på værksted i alt :18

Istandsættelse i alt eks moms = kr 9.900,00

Nedtagelse og genopsætning (2 kons)

10 timer x 2 = 20 timer = kr 11.000,00

Km 278 x 2 = 556 km x 3,94 = 2.190,64

Nedtagelse og genopsætning i alt eks. moms kr = 13.190,64

-

Epitafium separat i alt eks moms= kr 23.090,64

Epitafium separat i alt incl moms = kr 28.863,30

Præsterækketavler

To præsterækketavler er ophængt i koret. Den vestlige er ældre og har behov for konservering. Den østlige er nyere og har - udover en let afstøvning- ikke behov for konservering.

Tilstand:

- Svindrevner i samlinger og øverst på skriftfeltet.
- Op- og afskalninger på ramme.
- Overfladen er smudsig og med udblomstringer af harpiks.
- Let slitage i farvelaget på ramme
- Insektangreb på ramme
- Lyse pletter, evt. skimmel.

Behandlingsforslag:

Præsterækketavlerne foreslås nedtaget og transporteret til konserveringsværksted for istandsættelse.

- Op- og afskalninger fastlægges
- Overfladen renses for smuds og harpiks
- Revner og insekthuller udkittes
- Insekt og skimmelangreb behandles
- Farvelag mættes/udkitninger isoleres
- Udkitninger og slitage retoucheres
- Da tavlerne hænger på en ydermur, kontrolleres det, om der er tilstrækkelig luft bag - ellers påsættes afstandsklodser. I behandlingen kan være et forbehold for, at bagside evt. skal renses for skimmel

Timer i alt: 32

Dokumentation i tekst og foto: 8

Arbejde på værksted i alt: 40 timer

Istandsættelse i alt eks moms kr 22.000,00

Nedtagelse og genopsætning (2 kons)

10 timer x 2 = 20 timer = kr 11.000,00

Km 278 x 2 = 556 km x 3,94 = 2.190,64

Nedtagelse og genopsætning i alt eks. moms kr = 13.190,64

Præsterækketavler separat i alt kr eks moms 35.190,64

Præsterækketavler separat i alt kr incl moms 43.988,30

Arbejde i kirken.

Arbejdsdage i kirken vil betyde udgifter til udstationering . Når vi arbejder ude, har vi længere arbejdsdage – typisk fra mandag morgen (hvor vi ankommer om formiddagen) til torsdag eftermiddag. Kirken kan således være i brug fredag – søndag . Vi er vant til at stille vores materialer pænt til side. Vi er vant til at holde pause fra arbejdet, skulle der komme en begravelse eller lignende. Ventetimer er dog ikke indregnet i det nedenstående timeestimat. De længere arbejdsdage betyder, at kirken har færrest mulige udgifter til transport og ophold.

Pris på ophold er estimeret ud fra en alm. vandrehjemspris . Pris kan dog variere efter sæsonpriser, samt hvad der er rationelt mht. afstand til kirken. Afstande er beregnet med krak.dk . Satser for diæter og km følger statens takster 2026 .

Pris er gældende til 1/7/2026.

Alterskranke

Alterskranken er nyere og opbygget som en halvcirkel på snoede balustre.

Tilstand:

- Manglende del midt på håndfangslisten. Skaden skyldes insektangreb, som har gjort træet mørkt og udsat for stødskader.
- Insektangreb/ flyvehuller
- Pletter af udsvedt harpiks
- Afslag og slitage i farvelaget

Behandlingsforslag:

Alterskranken foreslås istandsat i kirken og behandles som følgende

- Alterskranken renses for smuds, og harpiks fjernes
- Aktive insektangreb behandles med insekticid.
- Mørnet træ stabiliseres. Manglende del udkittes med 2-komponentmasse. Flyvehuller udkittes
- Udkitninger, afslag og slitage retoucheres
- Det undersøges, om hynder kan løftes, så man kan inspicere evt insektangreb.

Timer i alt 22

Dokumentation i tekst og foto: 6

Arbejde i kirken i alt 28 timer

Istandsættelse i alt eks moms = kr 15.400,00

Ophold og transport

(28 timer svarer til 3 arbejdsdage)

Transporttid 7 timer 3850,00

Ophold 2x 600 (estimeret) = 1200

Diæter 2,5x 625 1.562,50

Km 278 x 2 = 556 km x 3,94 = 2.190,64

Ophold og transport i alt eks moms = kr 8.883,14

Alterskranke separat i alt eks moms = kr 24.283,14

Alterskranke separat i alt incl moms = kr 30.353,93

Alterbordspanel

Alterbordspanelet er udført i egetræ, opbygget i tre paneler omkring et stenalder. Det er dekoreret med reliefudskåringer og er delvist stafferet.

Tilstand:

- Overfladerne fremstår meget udpint i den sydlige del
- Flere svindrevner i udskæringer og felter.
- Insektangreb, primært i den nordlige side
- Løstsiddende dele i udskårne buer
- Afslag, knubs og slitage i farvelaget
- Overfladesmuds.
-

Behandlingsforslag:

Alterbordspanelet foreslås istandsat i kirken og behandles som følgende

- Alterbordspanelet renses for smuds
- Aktive insektangreb behandles med insekticid. Det undersøges om insekticid evt. kan påføres alterbordets inderside mod nord.
- Løse dele stabiliseres
- Svindrevner udluses eller udkittes
- Insekthuller udkittes
- Udpint overflade mættes, evt. ad flere omgange
- Udkitninger, udlusninger og slitage retoucheres

Timer i alt: 44

Dokumentation i tekst og foto: 6

Timer i alt 50

Istandsættelse i alt kr eks moms = kr 27.500,00

Ophold og transport

(50 timer svarer til 5 arbejdsdage)

Transporttid 7 timer = 3.850,00

Ophold (estimeret) 4x600 = 2400,00

Diæter 4,5x 625 = 2812,50

Km 1112 , 3,95 = 4381,20

Ophold og transport i alt eks moms 13,443,70

Alterbord separat i alt kr eks moms = kr 40.943,70

Alterbord separat i alt kr incl moms = kr 51.179,63

Venlig hilsen
Anne Marie Steensberg

Bevaringscenter Nord

Storemosevej 8 · 9310 Vodskov · Tlf. 9829 2455 · CVR 13829675 · bcn@bcnord.dk · bcnord.dk

Karby Kirke

Att.: Menighedsrådsformand Bodil Møller Kristensen

bmkb@bskarby.dk

Vodskov, den 27. august 2025

Tilbud angående behandling af historisk inventar i Karby Kirke

Det historiske inventar i Karby Kirke er den 3. juli 2025 besigtiget af konservator Laura Hesel Bonde fra Bevaringscenter Nord. Under første del af besigtigelsen var kirkeværge Ellen Lund Weisbjerg og medlem af menighedsrådet Kristian Peder Jensen til stede.

På besigtigelsesdagen var vejret tørt, solrigt og blæsende. Temperaturen i kirken blev på besigtigelsesdagen målt til 17,3 °C og den relative luftfugtighed var 70,7 % RF.

Besigtigelsen blev udført med henblik på at udarbejde et tilbud på konservering og restaurering af dele af det historiske inventar beskrevet i Nationalmuseets besigtigelsesrapport fra den 14. november 2011, NM J.nr. 1058/2011:

- Altertavle
- Tidligere altertavlemaleri
- Alterbord
- Alterskranke
- Epitafium over Johanne Jørgensdatter

Desuden indeholder tilbuddet pris på overfladerensning og retouchering af præsterækketavle på sydmur i koret og epitafium ved døbefont samt præsterækketavlerne på korets nordmur. Disse er i god bevaringstilstand, men står alle let overfladesnavsede og med enkelte småskader.

Der blev ved besigtigelsen konstateret, at der synes at være sket en forværring af altertavlens tilstand i forhold til det beskrevet i Nationalmuseets besigtigelsesrapport. Ved besigtigelsen blev i øverste højre hjørne bag søjle og på indre pryddramme på altertavlen observeret skader på altertavlen, som menes at have brug for et snedkermæssigt eftersyn. Samtidig står nærmest alle figurer med en del op- og afskalninger, som også trænger til konsolidering og farvemæssig udbedring. Derfor er der i nærværende tilbud indregnet pris på afmontering og nedtagning samt behandling på værksted.

Det blev under besigtigelsen oplyst, at det tidligere borebilleangreb på altertavlen er blevet behandlet, og der var da heller ikke synlige tegn på et nuværende levende angreb. Vurderes det under behandlingen, at der alligevel er liv i borebillerne, behandles disse med insektbekæmpelsesmiddel.

Behandling af albertavle og alterskranke	325.850,00 kr.
Behandling af alterbord	45.220,00 kr.
Materialer - forventet	2.100,00 kr.
Hjælpematerialer og miljøafgift	4.100,00 kr.
Tid til kørsel Vodskov-Karby Kirke, t/r – forventet	37.905,00 kr.
Befordring (statens kilometertakst) – forventet	6.500,00 kr.
Diæter – (statens takster for kost) – forventet	10.470,00 kr.
I alt	432.145,00 kr.
Behandling af tidligere albertavlemaleri	39.900,00 kr.
Materialer - forventet	210,00 kr.
Hjælpematerialer og miljøafgift	1.300,00 kr.
Tid til kørsel Vodskov-Karby Kirke, t/r – forventet	7.980,00 kr.
Befordring (statens kilometertakst) – forventet	1.860,00 kr.
I alt	51.250,00 kr.
Behandling af epitafium over Johanne Jørgensdatter	29.925,00 kr.
Materialer - forventet	160,00 kr.
Hjælpematerialer og miljøafgift	650,00 kr.
Tid til kørsel Vodskov-Karby Kirke, t/r – forventet	7.980,00 kr.
Befordring (statens kilometertakst) – forventet	1.860,00 kr.
I alt	40.575,00 kr.
Behandling af epitafium og præsterækketavler	49.875,00 kr.
Materialer - forventet	210,00 kr.
Hjælpematerialer og miljøafgift	650,00 kr.
Tid til kørsel Vodskov-Karby Kirke, t/r – forventet	7.980,00 kr.
Befordring (statens kilometertakst) – forventet	1.860,00 kr.
I alt	60.575,00 kr.
Samlet pris	<u>584.545,00 kr.</u>
Der gives 10 % reduktion på projektets konserverings- og køretimer, hvis alt i tilbuddet accepteres i samme ombæring. Samlet rabat 55.260,00 kr. – og køretiden samt befordring reduceres.	
Samlet pris inkl. rabat	<u>529.285,00 kr.</u>

Alle nævnte priser er eksklusive moms.

Da der i nærværende tilbud indgår beskrivelser og behandlingsforslag, som er opsat uden direkte retningslinjer fra Nationalmuseets kirkekonsulentfunktion, må disse nødvendigvis godkendes af samme. Godkendelsen indhentes samtidig med accept fra Stiftsøvrigheden af nærværende tilbud.

Vi håber, tilbuddet svarer til jeres forventninger, og det vil glæde os at udføre arbejdet for jer.

Svarer tilbuddet ikke til jeres forventninger og ønskes arbejdet alligevel ikke udført, vil Bevaringscenter Nord gerne have besked herom. På forhånd tak.

Med venlig hilsen

Bevaringscenter Nord

Hanne Billeschou Juhl
Direktør, cand.scient.cons.

Laura Hesel Bonde
Konservator, cand.scient.cons.
Maleri og farvelag

Pascal Faudot
Konservator
Træ

Almindelige betingelser

Bevaringscenter Nord forpligter sig til at oplyse om mulige risici ved en påtænkt konserveringsbehandling samt at udføre arbejdet efter forsvarlig konserveringsfaglig standard. Resultatet og holdbarheden af en given konserveringsproces er stærkt betinget af de individuelle genstandes beskaffenhed, som ikke altid lader sig fuldt udrede på forhånd. Behandlingens holdbarhed er desuden betinget af de klimatiske forhold i kirken. Der gøres derfor opmærksom på, at Bevaringscenter Nord ikke kan tage ansvar for eventuel utilsigtet forandring af en genstand eller garantere for holdbarheden som følge af den udførte behandling.

Der gøres endvidere opmærksom på, at under genstandes ophold på Bevaringscenter Nord er det kirkens ansvar, at genstandene er dækket af kirkens forsikring. Det samme gør sig gældende ved arbejde udført i kirken. Ved transport af genstande mellem Bevaringscenter Nord og kirken skal der tegnes transportforsikring svarende til det transporteredes værdi.

Bevaringscenter Nord behandler de persondata, som kirken har oplyst. Disse anvendes udelukkende til faktureringsformål, samt gemmes i arkiv sammen med konserveringsrapport. Se endvidere Bevaringscenter Nords datapolitik på www.bcnord.dk.

VILKÅR FOR TILBUD

Gyldighed

Tilbuddet er gældende 1 år fra dags dato. Accepteres opgaven til udførelse efter gyldighedsdato, kan der være sket yderligere nedbrydning af inventaret i forhold til det ved besigtigelsen observerede, og der må derfor forventes merudgift i forbindelse med behandling.

Indhold og forudsætninger

Tilbuddet indeholder udover den konserverende behandling også nedtagning, transport tur-retur og genopsætning af genstande, som ikke behandles i kirken. Tilbuddet inkluderer derudover udgifter til materialer, dokumentation i form af fotos og afsluttende rapport over arbejdet. Dokumentationen fremsendes til menighedsrådsformand Bodil Møller Kristensen og til Antikvarisk-Topografisk Arkiv via Nationalmuseets kirkekonsulentfunktion.

Der tages forbehold for generelt forekommende ekstraordinære prisstigninger på materialer. Ekstraordinære prisstigninger forstås som mindst 10 % stigning i forhold til materialeprisen i nærværende tilbud.

Tilbuddet inkluderer udover konservators arbejde også kørsel og diæter for arbejde i kirken, hvor overnatning er påkrævet. De opgivne beløb til befordring og kost er udregnet efter statens takster. Logi afregnes efter regning (beregningsgrundlag 750,00 kr./nat). Transporttid mellem kirken og overnatningssted og prisen herpå er ikke indregnet. Prisen afhænger af overnatningsstedets placering.

Det forudsættes, at der er tilgang til vand og el i umiddelbar nærhed af arbejdspladsen.

Møder

Tilbuddet indeholder ikke pris på deltagelse ved diverse møder i forbindelse med projektets forløb. Opgørelse over anvendt tid hertil foretages ved projektets afslutning.

Transport, forsikring og betaling

Vedrørende transport af genstande skal forventes udgifter til transportfirma. Bevaringscenter Nord sørger for aftale herom. I forbindelse med transport af inventardele skal der påregnes udgift til tegning af transportforsikring t/r, som anslået vil beløbe sig til 1.500,00 kr. (forsikringssum op til 2.000.000,00 kr., selvrisiko 5.000,00 kr.). Priser pr. januar 2025.

Ved accept og udførelse af opgaven falder betalingen i tre rater. 30 % ved arbejdets start, 30 % når halvdel af arbejdet er udført og 40 % ved arbejdets afslutning.

ALERTAVLE

Beskrivelse

For beskrivelse henvises til Nationalmuseets besigtigelsesrapport fra den 14. november 2011, NM J.nr. 1058/2011.

Tillæg til beskrivelse i besigtigelsesrapport:

Op- og afskalninger på nærmest alle hudfarvede områder.

Altertavlen måler ca. 230 cm x 250 cm, maleriet måler 105 cm x 70 cm.

Pletter – muligvis efter tidligere skimmel – på fodstykke.

Rustne søm.

Borebillehuller på knægten, men ikke synligt aktivt angreb.

Visuelt skæmmende gulnet overfladebehandling samt synlige retoucheringer lokalt på lyse dele.

Maleri har let slapt/bulende lærred.

Inderste guldliste mod maleriet er skubbet ind bag rammeværket i højre side og nederste del.

Revne i træet i øverste højre hjørne bag søjle.

Behandlingsforslag

Arbejdet foregår på værksted.

Stillads opsættes og nedtages af eksternt stilladsfirma.

Forsidesikring påsættes op- og afskallende farvelag.

Altertavlen afmonteres, nedtages og transporteres til Bevaringscenter Nord af transportfirma.

Rammeværk

Alle samlinger og monteringer efterses. Eventuelle mangler udbedres.

Revner stabiliseres med lim og blår.

Løse dele fastgøres med dyvler.

Rustne søm og skruer fjernes og erstattes med rustfri skruer.

Fastlægning af løst farvelag.

Overfladerensning foretages.

Misfarvet fernis forsøges fjernet.

Rustne søm og/eller rustspor efter søm fjernes. Sømmene isoleres.

Udkitning af områder med afskallende farvelag, sømhuller mm. og isolering af udkitninger.

Påføring af ny fernis, hvor den tidligere fernis er fjernet.

Retouchering og glansjustering.

Lærredsmaleri

Overfladerensning.

Planering af bulende lærred.

Retouchering.

Eventuelt behandles lokalt med fernis for udjævning af solskadede områder.

Altertavlens bagside støvsuges.

Indpakning, returtransport med transportfirma og genopsætning i kirken.

Sluteftersyn – og behandling.

TIDLIGERE ALTERTAVLEMALERI

Beskrivelse

For beskrivelse henvises til Nationalmuseets besigtigelsesrapport fra den 14. november 2011, NM J.nr. 1058/2011.

Tillæg til beskrivelse i besigtigelsesrapport:

Maleriet er malet på træ.

Prydrammen er ubemalet træ, let bleget. Rammens samlinger er åbne.

Afskalninger er primært placeret i øverste halvdel af maleriet.

Maleriet måler ca. 107 cm x 85 cm inklusive prydramme.

Revner i maleriets højre side.

Bagsiden er ikke besigtiget.

Behandlingsforslag

Arbejdet foregår på værksted.

Maleriet nedtages og transporteres til Bevaringscenter Nord af transportfirma.

Maleriet afmonteres fra prydrammen.

Maleri

Fastlægning af løst farvelag.

Overfladerensning foretages.

Let fernisrens.

Udfyldning af revner.

Udkitning af områder med afskallende farvelag og isolering af udkitninger.

Påføring af ny fernis, hvor den tidligere fernis er fjernet.

Retouchering og glansjustering.

Prydramme

Rammedelene adskilles og limes på ny.

Rammen bejdses og olieres.

Bagsidens beslag efterses.

Maleriet genmonteres i prydrammen.

Det tidligere altertavlemaleri indpakkes og transporteres retur til kirken, hvor det genophænges.

ALTERBORD

Beskrivelse

For beskrivelse henvises til Nationalmuseets besigtigelsesrapport fra den 14. november 2011, NM J.nr. 1058/2011.

Tillæg til beskrivelse i besigtigelsesrapport:

Enkelte stearinstænk og overfladesnavs.

Fronten måler ca. 115 cm x 200 cm, mens hver side måler ca. 115 cm x 102 cm.

Alterbordets sydside er afbleget, særligt fyldningsfeltet.

Behandlingsforslag

Arbejdet foregår i kirken.

Det afblegede fyldningsfelt regenereres/behandles med passende overfladebehandling.

Løse dele efterses og udbedres om nødvendigt.

Overfladerensning foretages.

Udkitning af områder med afskallende farvelag, sømhuller mm. og isolering af udkitninger.

Retouchering og glansjustering.

ALTERSKRANKE

Beskrivelse

For beskrivelse henvises til Nationalmuseets besigtigelsesrapport fra den 14. november 2011, NM J.nr. 1058/2011.

Tillæg til beskrivelse i besigtigelsesrapport:

Området med nedbrudt træ måler ca. 5 cm x 1 cm.

Behandlingsforslag

Arbejdet foregår i kirken.

Det nedbrudte område stabiliseres og udfyldes.

Retouchering og glansjustering.

EPITAFIUM OVER JOHANNE JØRGENDATTER

Beskrivelse

Nationalmuseets besigtigelsesrapport fra den 14. november 2011, NM J.nr. 1058/2011.

Tillæg til beskrivelse i besigtigelsesrapport:

Epitafiet måler ca. 79 cm x 63 cm.

Der er rester af bemaling bag kvindefigurerne.

Korroderede søm.

Bagside er ikke besigtiget.

Behandlingsforslag

Arbejdet foregår på værksted.

Epitafiet nedtages og transporteres til værkstedet af transportfirma.

Snedkermæssigt eftersyn. Revner, løse dele og andet udbedres.

Fastlægning af løst farvelag.
Overfladerensning foretages.
Rustne søm og/eller rustspor efter søm fjernes. Sømmene isoleres.
Udkitning af områder med afskallende farvelag, sømhuller mm. og isolering af udkitninger.
Retouchering og glansjustering.

Indpakning, returtransport med transportfirma og genopsætning i kirken.

TO EPITAFIER OG TO PRÆSTERÆKKETAVLER

Beskrivelse

For beskrivelse henvises til Nationalmuseets besigtigelsesrapport fra den 14. november 2011, NM J.nr. 1058/2011.

Tillæg til beskrivelse i besigtigelsesrapport:

Epitafium på mur ved døbefont. Mål ca. 110 cm x 62 cm.
Præsterækketavle på sydmur i koret. Mål ca. 167 cm x 77 cm.
To præsterækketavler på nordmur i koret. Hver måler ca. 116 cm x 70 cm.

Let overfladesnavsede.

Præsterækketavlerne på nordmur har aftøringsmærker, hvor præstenavnene er skrevet.
Præsterækketavle på sydmur har enkelte helt små afskalninger.

Bagsiderne er ikke besigtiget.

Behandlingsforslag

Arbejdet foregår på værksted.

Epitafierne og præsterækketavlerne nedtages og transporteres til Bevaringscenter Nord af transportfirma.

Snedkermæssigt eftersyn. Revner, løse dele og andet udbedres.

Epitafierne og præsterækketavlerne efterses ift. løst farvelag, som fastlægges.
Overfladerensning.
Udkitning af områder med afskallende farvelag, sømhuller mm. og isolering af udkitninger.
Retouchering og glansjustering.

Indpakning, returtransport med transportfirma og genopsætning i kirken.

Karby - Tæbring - Rakkeby Sognes Menighedsråd.

Menighedsrådsmøde i Redsted Kirkehus	4-2-2026 kl. 18
Mødedeltagere	Bodil Damgaard Hansesgaard, Betty Svane, Ellen Weisbjerg, Kristian Jensen, Karen Margrethe Lynggaard, Mette Juul Mark, Vita Olsen, Bodil Møller Kristensen, Anette Dølby, Aase Mortensen.
Præst	Susanne Troelsgaard
Gravere	Lone Andersen
Fraværende	Susanne Troelsgaard
<i>B; ting som skal besluttet</i>	<i>O; orienteringspunkter</i>
Dagsorden:	
1. Godkendelse af dagsorden.	Ok.
2. B; plan for Karby kirke.	Godkendes – sendes til provstiet.
3. B; plan for Rakkeby kirke	Godkendes – sendes til provstiet.
4. B; plan for Tæbring kirke	Af fredning af 2 gravpladser. Sten fra begge gravpladser bevares. Gammel lapidarium laves om til skovkirkegård.
5. B; inventar Karby Kirke	750.000 – de 2 tilbud er gennemgået og sendes videre til PU til godkendelse.
6. B; Lyd i Karby kirke	125.000 afventer tilbud.
7. B; tag på Karby Kirke.	5.5 mill. Sendes til PU.
8. B; orgel Rakkeby	Bevilliget 25.000 – til alm. vedligehold.
9. Gennemgang årsregnskab 2025	Gennemgået- der kommer revideret regnskab.
10. Siden sidst.	
Formanden	Distriktsmøde den 25-2 i Ø. Assels.
Kasserer	--
Kontaktperson	Opslag gravermedhjælper, mange ansøgere.
Aktivitetsudvalg	Se referat. 24. marts 2026 Flemming Både i Redsted kirke kl. 19.
Præsten	---
Kirkeværgerne	---
Præstegårdsudvalg	---
11. Møde datoer for 2026 + kaffeliste	Næste møde 23/3- 26 kl. 19. Tæbring. 22. april kl. 19. Mette. Husk kalender
12. Eventuelt	Gravkastning - overtages helt af firma.
13. Godkendelse af referat	Godkendt.

Karby-Tæbring-Rakkeby Sognes Menighedsråd.

Dato : 4/2/2026

Underskrevet af:

Anette Johanne Dølby

Ellen Weisbjerg

Bodil Damgaard Hansesgaard

Betty Svane

Aase Mortensen

Vita Olsen

Karen Margrethe Lynggaard

Kristian Jensen

Mette Juul Mark

Bodil Møller Kristensen

Susanne Troelsgaard

Karby-Tæbring-Rakkeby Sognes Menighedsråd
Formand
Klaus Nørgaard Mogensen
Ørndrupvej 116
Ørndrup
7960 Karby

ORSKNINGS- &
FORMIDLINGSAFDELINGEN
Danmarks Middelalder og Renæssance

FREDERIKSHOLMS KANAL 12
1220 KØBENHAVN K
TLF 33 47 31 28
FAX 33 47 33 12
E-MAIL fogfafd@natmus.dk

SEKRETARIATET TLF 33 47 31 06
FAX +45 33 47 33 12
E-MAIL lis.sejr.eriksen@natmus.dk

DATO 14. november 2011 J.nr. 1058/2011

KARBY KIRKE, Morsø Sdr. hrd., Thisted amt, Morsø provsti, Aalborg stift, Morsø kommune, Region Nordjylland
Besigtigelse og besigtigelsesrapport vedrørende kirkens historiske inventar

Efter anmodning fra menighedsrådet, via Aalborg stift, har Nationalmuseets konserveringsfaglige kirkekonsulent besigtiget kirkens historiske inventar. Besigtigelsen fandt sted den 27. oktober 2011. Tilstede ved besigtigelsesbesøget var kirkeværge Ellen Lund Weisbjerg og graver Finn Olesen.

I forbindelse med observation af opskalninger på kirkens prædikestol ønskes Nationalmuseets vurdering af det historiske inventars bevaringstilstand samt museets retningslinier for, hvorledes inventaret konserveres og restaureres bedst muligt ud fra såvel antikvariske som bevaringsmæssige hensyn. Besigtigelsesrapporten beskriver disse forhold. Fra rapporten skal følgende fremhæves, idet inventaret nedenfor er nævnt i en prioriteringsrækkefølge, opsat efter konserveringsbehov, som menighedsrådet kan anvende ved planlægning af kommende istandsættelsesarbejder:

- *Prædikestolen*: Det må forventes, at forsidesikring er anlagt på prædikestolens staffering jf. kontakt til Aalborg stift. Prædikestolen kan derefter nedtages af konservator med henblik på, at bringe stolen på konserveringsværksted jf. besigtigelsesrapportens retningslinjer. Det skal bemærkes, at genopstilling af prædikestolen ikke kan tilrådes før problemerne med kirkens opvarmning er løst.
- *Altertavle, herunder det tidligere altertavlemaleri: Nadveren*: Altertavlen bør overfladerenses og den udpinte staffering regenereres. Nadver-maleriet bør overfladerenses og fastlægges. Desuden bør der foretages partiel behandling mod borebiller *senest juni 2012*. Endvidere bør der opsættes gardin for korets sydøstligste vindue jf. rapportens retningslinjer.
- *Alterskranke*: Det tidligere angreb af borebiller bør holdes under observation af kirkens personale og bør hvis det viser sig aktivt, behandles efter rapportens retningslinjer. Det vurderes, at alterskranke tåler nystaffering efter rapportens retningslinjer.

- *Epitafium over epitafium over Johanne Jørgensdatter*: Konservator bør foretage en partiel farvemæssig udbedring på epitafiets kronliste. Menighedsrådet bør desuden gøre sig bekendt med de øvrige retningslinjer i besigtigelsesrapporten.
- *Stoleværket*: Det vurderes, at stoleværket tåler nystaffering efter rapportens retningslinjer.
- *Alterbordspanel*: Konservator bør regenerere alterbordspanelet efter overfladerensning når konservator er i kirken i forbindelse med regenerering af altertavlens staffering.

Der blev ved besigtigelsen ikke konstateret behandlingsmæssige forhold at knytte til fontehimlen med tilhørende tavle, korbuekrucifikset eller præsterækketavlerne.

Som det fremgår af nærværende besigtigelsesrapport, er der kraftige udtørringsskader på kirkens prædikestol, hvorfor Aalborg stift ved mail sendt d. 01. november 2011 blev gjort opmærksom på inventarets dårlige bevaringstilstand. I samme mail blev tilrådet, at der øjeblikkeligt tages kontakt til en faguddannet farvekonservator med henblik på at anlægge en forsidesikring på prædikestolens løse og opskallede staffering. Da skaderne, med stor sandsynlighed, er forårsaget af kirkens opvarmningssystem ved den kalorifere der blæser varm luft ud kirkerummet, som desværre rammer prædikestolen, blev det desuden tilrådet, at menighedsrådet kontakter stiftets varme- energi- og klimakonsulent Poul Klenz Larsen, mobil: 20 15 35 30, e-mail: poul.klenz.larsen@privat.dk med henblik på at iværksætte en klimaudsøgelse af kirkens klimatiske forhold.

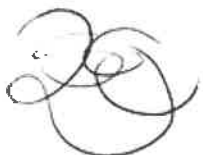
Til afblænding af solens nedbrydende stråler anbefales det, flere steder i besigtigelsesrapporten, at der af bevaringsmæssige grunde opsættes lyse gardiner for flere af kirkens vinduer. Gardinerne bør anvendes permanent, dog ikke i forbindelse med kirkelige handlinger. Det må ved opsætning af gardinet i koret påregnes indgreb i kirkens murværk, hvorfor dette forud skal undersøges for eventuelle skjulte kalkmalerier. Undersøgelsen skal foretages af Nationalmuseets Kalkningstjeneste og anmodning herom stiles til kirkekonsulenter@natmus.dk.

Ved kommende indvendige istandsættelsesarbejde, herunder kalkning skal altertavlen, alterbordspanelet, døbefonten samt prædikestolen (hvis den ikke er nedtaget og bragt på konserveringsværksted) af sikringsmæssige hensyn, indpakkes i stødsikrende, støvtæt og relativt klimastyret kasser i form af faste og tapede plader. Endvidere skal kirkens alterskranke, stoleværk og pulpitur tildækkes, således det sikres, at inventaret ikke påføres hverken stød eller anden form for mekanisk påvirkning i forbindelse med istandsættelsen. Det skal bemærkes, at hvis der opstilles stillads i kirken, skal dette opstilles på en måde der ikke påfører det historiske inventar mekaniske skader. Tildækning og fritlægning af det historiske inventar skal udføres af konservator.

Inventar som nedtages, men ikke bringes på konserveringsværksted, herunder det tidligere altertavlemaleri: Fontehimmel, fontetavle, krucifiks, præsterækketavler og epitafium over Johanne Jørgensdatter, under istandsættelsen skal opbevares i et rum med klimaforhold svarende til kirkerummets og som desuden er brand- og tyverisikret. Konservator må vurdere, om det arbejde som kan udføres i kirken, mest hensigtsmæssigt foretages før tildækning af inventaret eller efter fritlægning af samme. Det må påregnes, at der efter fritlægning af det historiske inventar vil være nødvendigt med en lettere afstøvning.

Det skal erindres, at nærværende rapport ikke bemyndiger det nævnte arbejde iværksat. Enhver iværksættelse af konservering og restaurering af historisk kirkeinventar, der er ældre end 100 år, kræver forinden stiftsøvrighedens godkendelse.

Med venlig hilsen

Lis Sejr Eriksen
Konservator. Konserveringsfaglig kirkekonsulent

BESIGTIGELSESRAPPORT

Alterbordspanel, o. 1600

Alterbordspanelet er udført af fyrretræ omkring år 1600. Der henvises i øvrigt til Danmarks Kirker, Tisted Amt 2. halvbind (1942), p. 838.

Fra et fotografi af alterbordspanelet, som er taget efter altertavlens Nadvermaleri er udskiftet med maleriet af Kristus og en Skriftklog fra 1920, fremgår det, at panelet på daværende tidspunkt stod uden bemaling og forgyldning på den skårne indskrift under panelets bordplade. Den nuværende malede dekoration er således udført efter 1920.

Bevaringstilstand

Alterbordspanelet fremstår blegnet og lettere udpint forårsaget af sollysindfald fra sydøstligste vindue.

Retningslinier for konservering og restaurering

Konservator bør regenerere alterbordets udpinte farve efter overfladerensning, når denne er i kirken i forbindelse med regenerering af altertavlens udpinte staffering. Det vurderes, at arbejdet kan udføres i kirken uden nedtagningen af alterbordspanelet.

Arbejdet må kun udføres af faguddannede konservatorer med erfaring for farvemæssig konservering af historisk kirkeinventar. Arbejdet afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde.

Endvidere bør der opsættes et gardin for korets sydøstligste vindue for at skåne alterbordspanelet jf. retningslinjerne oplyst indledningsvis.

Altertavle, 1690

For genstandsbeskrivelse af altertavlen henvises til Danmarks Kirker, pp. 838-839: Altertavlen dateres til 1690 og er udført i bruskarok stil. Som kirkens altermaleri tjener nu et nyt maleri: Kristus og en Skrifteklog fra 1920 udført af Poul Christiansen. Tavlens oprindelige altermaleri: Nadveren, som er udført på træ, er ophængt på skibets nordvæg.

Fra 1925 foreligger der en farveundersøgelse af altertavlen ved Peter Kr. Andersen.

I 1989 er altertavlens træværk behandlet mod borebiller ved Rosing Holm, som desuden fastlagte maleriet af Nadveren med kasein og efterfølgende foretog en farvemæssig udbedring af maleriet.

Bevaringstilstand

Altertavlen fremstår partielt blegnet og lettere udpint forårsaget af sollysindfald fra sydøstligste vindue. Endvidere blev der observeret boremel, som kan stamme fra et aktivt borebilleangreb, på postamentets højre knægt. Der blev ikke ved besigtigelsen konstateret løs og opskallet staffering på altertavlen. Hvorimod blev der på altertavlens tidligere altermaleri: Nadveren, blev konstateret begyndende opskalninger.

Retningslinier for konservering og restaurering

Konservator bør regenerere altertavlens udpinte farve efter overfladerensning. Hvis konservator i forbindelse med arbejdet konstaterer løs og opskallet staffering samt behov for snedkermæssig istandsættelse på og af altertavlen, bør konservator forud for arbejdets iværksættelse foranstalte stiftsøvrighedens godkendelse ad tjenstlig vej.

Konservator bør partielt behandle det, af borebiller, angrebne område på altertavlens højre knægt. Til behandlingen skal der anvendes et godkendt bekæmpelsesmiddel mod borebiller. Der må ikke anvendes bekæmpelsesmidler, der indeholder bor, på genstande inde i kirkerummet. Arbejdet skal foretages *senest juni 2012*.

Altertavlens tidligere altermaleri: Nadveren bør overfladerenses og fastlægges på konserveringsværksted.

Arbejdet må kun udføres af faguddannede konservatorer med erfaring for såvel farve- som snedkermæssig konservering af historisk kirkeinventar. Arbejdet afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde.

Gardinet som tilrådes opsat for at skåne alterbordspanelet, vil ligeledes virke beskyttende for altertavlen, hvorfor opsætning af gardin jf. ovenstående atter tilrådes.

Alterskranke, efter 1905

Kirkens alterskranke er bueformet, håndfanget hviler på snoede balustre. Af arkivalske fotografier fremgår det, at den eksisterende alterskranke er opstillet i kirken mellem 1905 og 1935.

Bevaringstilstand

Alterskranken fremstår som helhed fint, dog blev det bemærket, at der et enkelt sted mod menigheden, er et angreb af borebiller, som dog ikke længere synes aktivt. Træet i pågældende område er dog nedbrudt.

Det vurderes at alterskranken tåler nystaffering.

Retningslinier for konservering og restaurering

Det tidligere borebilleangreb bør holdes under observation af kirkens personale og skulle det vise sig aktivt, kan en lokal snedker, med erfaring i at arbejde i kirkerum, foretage en partiel behandling af skaden. Behandlingen skal foretages med et godkendt bekæmpelsesmiddel mod borebiller. Der må ikke anvendes bekæmpelsesmidler, der indeholder bor, inde kirkerummet. Alternativt kan konservator, når denne er i kirken i forbindelse med behandling af altertavlen, behandle området. Arbejdet afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde.

Hvis det ved en kommende indvendig istandsættelse af kirkens skulle blive aktuelt at nymale alterskranken, bør det, af borebiller, ødelagte træ på skrankens håndfang forinden kompletteres. En eventuel nymaling af alterskranken kan foretages af en dygtig, lokal maler med erfaring for at arbejde i kirkerum.

Prædikestol, o. 1600

Prædikestolen er udført af egetræ i renæssancestil og dateres til o. 1600. Prædikestolens staffering fra 1703 tilskrives Christen Lyngbye. For nærmere genstandsbeskrivelse henvises til Danmarks Kirker, pp. 841-842.

Af arkivalske fotografier fra henholdsvis 1910 og 1939 fremgår det, at prædikestolen tidligere har været opstillet mod skibets sydvæg ved overgangen til søndre tilbygning. Et udateret fotografi viser stolen opsat med nordøst, som den var ved besigtigelsen. Denne opstilling kan meget vel være foretaget ved stolens istandsættelse i 1948 ved Johannes Th. Madsen.

I forbindelse med istandsættelse af Karby Kirke, hedder det i Johannes Th. Madsens indberetning vedrørende prædikestolen, dateret 03. september 1948: "*Stolens har 3 Farvegivninger, A. B. og C. Staffering A. er den nuværende Staffering. Den er partiel og er paa faa Undtagelser nær en Gentagelse af Staffering B., med holdt i uskønne Toner. Staffering B. er udført 1703 af Chr. Lyngby, hvis Signatur findes paa Stolen. Stafferingen staar delvis uovermalet.*" Madsen fortsætter sin beretning: "*Storfelter og Smalfelter staar uovermalede fra 1703. Staffering C. er sandsynligvis Stolens oprindelige Staffering og ligger paa kridtgrund.*" På grund af store farvetab af krideringen på storfelter og listeværk, konkluderer Madsen: "*Der kan vel næppe være Tvivl om, af Stafferingen fra 1703 bør fremdrages og istandsættes. Billeder og Indskrifter er velbevarede, kun overtrukne med et tykt Lag Fernis eller Lak, som bør fjernes.*"

Bevaringstilstand

I 1989 er prædikestolen fastlagt med kasein og desuden farvemæssigt udbedret ved Rosing Holm. Ved besigtigelsen kunne konstateres, at prædikestolen er ***i en bevaringstilstand der kræver akut*** anlægning af forsidesikring på prædikestolens staffering, som er meget løs og opskallet og flere steder kun hænger i det yderste. I flere partier er stafferingen allerede gået tabt og da prædikestolen desuden er

placeret i berøringsafstand med stor risiko for yderligere tab af farve, blev Aalborg stift efterfølgende kontaktet med henblik på, at der øjeblikkeligt blev taget forholdsregler, der muliggjorde handling inden nærværende rapport var færdig. Af stiftets mail, dateret 02. november 2011, til Karby Menighedsråd fremgår det at: ”*Menighedsrådet bør således nu tage kontakt til en erfaren faguddannet konservator med henblik på at foretage en midlertidig sikring af forsiden på prædikestolen i Karby kirke.*” Prædikestolens farver skæmmes desuden af et tykt, meget uæstetisk lag fernis som er stærkt gulnet. Endvidere må det forudses, at snitværket på prædikestolen har løsnet sig i forbindelse med udtørring af træværket.

Retningslinier for konservering og restaurering

Jf. stiftets mail til Karby Menighedsråd, må det forventes, at forsidesikring er anlagt, hvorfor prædikestolen kan nedtages af konservator med henblik på at bringe den på konserveringsværksted hvor løs og opskallet staffering fastlægges og overfladerenses. Endvidere bør stafferingen renses for det meget mørke fernislag. Fernislaget bør fjernes både af æstetiske og bevaringsmæssige grunde. Endvidere kan det ikke udelukkes, at fernislaget har en negativ påvirkning på farvelaget i sammenhæng med de luftstrømme der udgår fra kaloriferen. Efter rensning foretages en farvemæssig udbedring af de områder hvor farven er gået tabt. Det må påregnes, at prædikestolen efter rensning forsynes med et super tyndt, mat lag fernis, som kun mætter farverne og danner en ensartet bund for den farvemæssige udbedring af prædikestolens malerier og øvrige staffering.

Mens prædikestolen er på konserveringsværksted, bør konservator desuden foretage en snedkermæssig istandsættelse herunder genfæstes løst snitværk. Hvis konservator ved nærmere undersøgelse konstaterer skjulte skader, skal denne foranstalte, at det nødvendige arbejde gennemføres efter godkendelse ad tjenstlig vej.

Genopstilling af prædikestolen foretages ligeledes af konservator, men dette bør ikke ske før problemerne med kirkens opvarmning er løst, da det må forudses, at skaderne fortsat vil opstå indtil der ikke er mere farvelag tilbage på prædikestolen.

Det må påregnes, at konservator til ovenstående arbejde, kan få behov for at anvende et stillads. Hvis det skulle blive aktuelt, skal stilladset være godkendt efter Arbejds miljøloven og bør kun opsættes i samråd med konservator.

Arbejdet må kun udføres af faguddannede konservatorer med stor erfaring for såvel farve- som snedkermæssig konservering af historisk kirkeinventar. Arbejdet afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde.

Det skal afslutningsvis tilføjes, at prædikestolen ***under ingen omstændigheder tåler berøring*** i den nuværende bevaringssituation. Menighedsrådet bør efter konservator har anlagt forsidesikring holde øje med nye opskalninger, da disse må forventes at opstå med fortsat brug af kaloriferen. Menighedsrådet anbefales derfor også, at begrænse den luftstrøm der udgår fra kaloriferen mest muligt ved at holde opvarmning i kirken på et minimum.

Stoleværk

Kirkens stolestader, som er forarbejdet af fyrretræ, er hovedsagelig udført i renæssance og daterer sig til 1600-25, dog med nyere i søndre tilbygning og under pulpituret. De rigt udsmykkede herskabsstole er

ligeledes lidt yngre. For genstandsbeskrivelse henvises til Danmarks Kirker, Tisted Amt 2. halvbind (1942), p. 842-843.

Af et fotografi fra 1925 fremgår det, at stoleværket farvemæssigt er ændret til tidspunktet for besigtigelsen. Endvidere er lysholderne i gavlene fjernet. Jf. et fotografi fra 1936 fremgår det at sidstnævnte er fjernet indenfor den ti-årsperiode.

Bevaringstilstand

Stoleværket fremstår som helhed pænt, dog er der enkelte afslag og en partiel gulning af farvelaget. Især i søndre tilbygning forekommer der stolegavle med udpint staffering, forårsaget af sollysindfald fra det syd-vendte vindue.

Det vurderes, at stoleværket ved en kommende indvendig istandsættelse af kirkerummet tåler nystaffering efter nedenstående retningslinjer.

Retningslinier for konservering og restaurering

Da stafferingen på flere af stolestaderne er udpint i forskellig grad, bør der opsættes gardin for at skærme af for sollysindfaldet fra det sydvendte vindue i søndre tilbygning. Da vinduet her er nyere med træramme, kræver det ikke indgreb i kirkens murværk, da gardinet kan opsættes på den horisontale del af vinduets træramme. Arbejdet kan udføres af en lokal snedker, der er vant til at arbejde i kirkerum.

Såfremt det ved en kommende indvendig istandsættelse bliver aktuelt med hel eller delvis nystaffering af stoleværket kan dette udføres af en kyndig maler med erfaring for at arbejde med historisk kirkeinventar og dette kun ske i samarbejde med konservator og med konservator som konsulent på arbejdet, således det sikres, at der ikke sker skade på inventarets underliggende historiske farvelag. Da flere stolegavle og låger er rigt udsmykket, er det uhyre vigtigt, at der anvendes det korrekte værktøj til de fine snedkermæssige detaljer. Hvis der sjuskes med dette, kan der opstå løbere i stafferingen som visuelt kan tilføje det skårne snitværk ekstra detaljer. Skulle dette opstå, bør farven aftørres inden optørring og arbejdet fortsættes med mindre værktøj og farve.

Inventaret bør desuden farvesættes under hensyntagen til kirkens øvrige inventar af konservator eller arkitekt med erfaring for farvesætning af kirkerum. Det skal desuden bemærkes, at for hver gang inventaret males, forvanskes de snedkermæssige detaljer. Yderligere bidrager hvert malingslag til at vedhæftningen af de historiske farvelag forringes.

Forud for en eventuel nystaffering af stoleværket bør det gennemgås snedkermæssigt af en meget dygtig snedker med erfaring for at arbejde med historisk kirkeinventar og dette kun med konservator som konsulent på arbejdet.

Alt gennemført arbejde afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde.

Pulpitur, 1680

Kirkens pulpitur er fra 1680. Ifølge Danmarks Kirker, p. 844 er pulpituret sikkert udført af snedker C. N. Bech, Ørum. I de otte samtidige fyldningsmalerier tilskrives Christen Lyngbye. For yderligere information henvises til kirkeværket.

Bevaringstilstand

I 1989 er pulpituret fastlagt med kasein og desuden farvemæssigt udbedret ved Rosing Holm. Ved besigtigelsen fremstod flere af malerierne med opskalninger, løs farve og farvetab som relaterer sig til træets længderetning. Der er desuden fugleklatter på flere af malerierne og især malerierne nærmest vinduerne både mod syd og nord var lettere udpinte grundet det sollysindfald.

Retningslinier for konservering og restaurering

Forud for nedtagning af malerierne bør konservator anlægge en forsidesikring på løs og opskallet farvelag. Malerierne kan derefter udtages fra pulpiturets bagside, med henblik på at bringe malerierne på konserveringsværksted hvor bemalingen fastlægges, overfladerenses, regenereres samt farvemæssig udbedres. Konservator bør af sikkerhedsmæssige grunde opsættes plader for pulpiturets åbne fyldninger mens malerierne er borte. Inden konservator genmonterer malerierne bør pulpiturets rammeværk overfladerenses og regenereres.

Det må påregnes, at der til arbejdet vil blive nødvendigt at opsætte stillads. Hvis dette vurderes nødvendigt, skal stilladset være godkendt efter Arbejds miljøloven og bør kun opsættes i samråd med konservator.

Hvor andet ikke er nævnt, skal arbejdet udføres af faguddannede konservatorer med erfaring for såvel farve- som snedkermæssig konservering af historisk kirkeinventar. Arbejdet afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde.

Det anbefales desuden, at der, af bevaringsmæssige grunde, opsættes lyse gardiner for kirkens syd-vestligeste og nord-vestligeste vinduer jf. retningslinjerne oplyst indledningsvis i rapporten. Gardinerne bør anvendes permanent, dog ikke i forbindelse med kirkelige handlinger. Da vinduerne her er nyere med træramme, kræver det ikke indgreb i kirkens murværk, da gardinerne kan opsættes på den horisontale del af vinduets træramme. Arbejdet kan udføres af en lokal snedker, der er vant til at arbejde i kirkerum.

Epitafium over Johanne Jørgensdatter († 1672)

For genstandsbeskrivelse af epitafiet henvises til Danmarks Kirker, p. 845.

Bevaringstilstand

Af en beretning fra 1989 fremgår det, at epitafiet, foruden fastlægning med kasein af løs og opskallet staffering, blev farveudbedret ved Rosing Holm.

Ved besigtigelsen blev der konstateret mindre tab af farve på epitafiets sortmalede del af kronlisten.

Retningslinier for konservering og restaurering

Konservator bør gennemse stafferingen for at vurdere, om der i den mellemliggende tid er opstået løs farve. Hvis dette er tilfældet, bør farven fastlægges. Konservator må vurdere hvorvidt arbejdet er af et omfang, der gør det muligt at foretage i kirken eller konservator vurderer epitafiets bevaringssituation er så forringet, at epitafiet bør nedtages med henblik på at bringe det på konserveringsværksted, hvor arbejdet kan gennemføres. Hvis arbejdet bliver meget omfattende, bør konservator forud for arbejdets iværksættelse indhente stiftsøvrighedens godkendelse ad tjenstlig vej. Konservator bør, uanset om arbejdet er omfattende eller kan udføres i kirken, dæmpe det eksisterende farvetab. Ved besigtigelsen var arbejdet af et omfang, der vil være mulig, at foretage i kirken.

Arbejdet må kun udføres af faguddannede konservatorer med erfaring for såvel farve- som snedkermæssig konservering af historisk kirkeinventar. Arbejdet afsluttes med en rapport, der tilsendes Nationalmuseet, og som i tekst og arkivfast foto dokumenterer det udførte arbejde.